

Karistusseadustiku ja kriminaalmenetluse seadustiku muutmise seaduse (karistusõiguslik jurisdiktsioon ja merealuse taristu lõhkumine) eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõukohase seadusega tehakse karistusseadustikus muudatused, millega laiendatakse Eesti karistusõiguse kehtivust ning muudetakse rangemaks vastutus merealuse energia- ja sidetaristu kahjustamise eest. Eelnõuga on kavas:

- 1) Laiendada karistusõiguse kehtivust Eesti välisesindustes toime pandud süütegude suhtes ja väljaspool Eesti territooriumi toime pandud riigisaladuse ja salastatud välisteabe nõuete rikkumise suhtes;
- 2) Laiendada Eesti karistusõiguse kehtivust majandusvööndis ja mandrilaval Eestiga seotud infrastruktuuri kahjustavate tegude suhtes;
- 3) Tõsta karistusmäärasid kriitilise merealuse taristu kahjustamisega seotud kuritegude eest;
- 4) Lubada jälitustegevust olulises ulatuses vara kahjustamise kriminaalasjades, et paremini võidelda vaenulike välisriikide hübriidrännakutega.

Praktikas on probleemiks Eesti välisesindustes toime pandud riigisaladuse käitlemise korra rikkumisega seotud väärteod, mille eest Eesti karistusseaduse järgi praegu karistada ei saa. Kriitilise merealuse taristu kahjustamise juhtumid näitavad vajadust tõsisema heidutuse järele, millest osaks on mh ka karistusõiguslik sanktsioonimäär. Mitmed viimasel ajal toimunud vara kahjustamise intsidendid on hilisemal uurimisel osutunud vaenulike riikide eriteenistuste tellimustööks, kuid kurioosselt ei olle KarS § 203 (vara kahjustamine olulises ulatuses) kuritegude uurimisel lubatud jälitustoimingutega tõendeid koguda.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu on koostanud Justiits- ja Digiministeeriumi kriminaalpoliitika osakonna karistusõiguse ja menetluse talituse juhataja Andreas Kangur (Andreas.kangur@justdigi.ee). Eelnõu on keeleliselt toimetanud Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse toimetaja Aili Sandre (5322 9013; aili.sandre@just.ee).

1.3. Märkused

Eelnõuga kavandatu kohaselt muudetakse järgmisi õigusakte:

- 1) KarS-i redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 04.07.2024, 25;
- 2) KrMS-i redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 21.06.2024, 36;

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega. Kuna eelnõukohase seadusega muudetakse KrMS-i, on seaduse vastuvõtmiseks vajalik Riigikogu koosseisu poolthääle enamuse (PS § 104 p 14).

Eelnõu ei ole seotud muude menetluses olevate eelnõudega.

Vabariigi Valitsus on oma 09.01.2025 istungil otsustanud, et Justiits- ja Digiministeerium valmistab eelnõu ette ja esitab valitsusele hiljemalt 01.03.2025. Kuna eelnõu ei too kaasa olulist õiguslikku muudatust ja eelnõu menetlemine on kiireloomuline, ei koostatud eelnõu kohta väljatöötamiskavatsust (HÕNTE § 1 lg 2 p-d 1 ja 5).

2. Seaduse eesmärk

Seaduse eesmärk on võimaldada vastutusele võtta isikuid, kes väljaspool Eesti territooriumi panevad toime tegusid, mis kahjustavad olulist merealust taristut või rikuvad Eesti riigisaladuse käitlemise korda.

2024. ja 2025. aastal on Läänemeres aset leidnud mitu intsidenti, mille käigus laevad on ankrut või ankruketti mööda merepõhja lohistades vigastanud Eestit muu maailmaga ühendavaid merealuseid elektri- ja sidekaableid ning Soome ja Eesti vahelist gaasitoru Balticconnector. Samasuguseid kahjustusi on tekitatud ka teiste Läänemere-äärsete riikide merealustele kommunikatsioonidele. Kehtiv karistusseadustik seab erinevaid piiranguid sellise merealuse taristu lõhkumise eest karistuse kohaldamisele, ehkki merealuse taristu lõhkumine toob endaga alati kaasa suurt kahju ning häirib Eesti sideühendusi ja energiaga varustamist. Seetõttu sätestatakse õigusselguse ja parema heidutuse tagamiseks Eesti karistusõiguse kohaldamine selliste tegude suhtes ka siis, kui need teod on toime pandud Eesti mandrilaval või majandusvööndis, ning oluliselt karmistatakse karistusi merealuse taristu lõhkumise eest.

Karistusseadustik ei näe samuti selgelt ette, et Eesti karistusseadustikku rakendatakse Eesti välisesindustes toime pandud kõikide süütegude suhtes. See tekitab teatud juhtudel Eesti välisesinduse territooriumil õiguskaitsealuse või alternatiivselt vajaduse kaasata välismaised õiguskaitseasutused, mis võiks endast kujutada olulist julgeolekuriski. Samuti ei saa karistusseadustiku kehtiva teksti kohaselt vastutusele võtta isikuid, kes välisriigi territooriumil rikuvad Eesti riigisaladuse või salastatud välisteabe käitlemise korda, kui rikkumine kujutab endast väärtetu. Eelnõukohase seadusega jurisdiktsioonisätetest tulenevad õiguskaitsealused parandatakse.

Kriminaalmenetluse seadustiku muudatuse eesmärk on anda Eesti õiguskaitseasutustele vajalikud tööriistad, et efektiivselt võidelda vaenulike välisriikide hübriidrünnakute vastu, mis seisnevad olulisel ulatusel vara kahjustamises. Eelnõuga on kavas võimaldada jälitustoiminguid KarS § 203 asjades, kuna vara rikkumine ja hävitamine on tavapärane sabotaažiaktide toimepanemise viis.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga koosneb kahest paragrahvist, millest esimesega täiendatakse karistusseadustikku ja teisega kriminaalmenetluse seadustikku.

§ 1. Kriminaalmenetluse seadustiku muutmine

Punkt 1: paragrahvi 6 lõiget 2 täiendatakse pärast tekstiosa „pannakse toime“ tekstiosaga „Eesti Vabariigi välisesinduses või“.

Muudatuse eesmärk on likvideerida karistuslünk, mis tuleneb asjaolust, et Eesti välisesindused ei ole Eesti Vabariigi territoorium, mistõttu olukorras, kus muud KarS-i jurisdiktsiooni reguleerivad sätted Eesti karistusseadustiku kehtivust ei sätesta, ei saagi välisesinduses toime pandud süüteo eest isikut vastutusele võtta. Esmalt tähendab see, et väärteovastutus on üldse välistatud, kuna karistusseadustiku isikulist kehtivust reguleeriv KarS § 7 ja ka Eesti õigushüvede vastu toime pandud tegude karistatavust sätestav KarS § 9 räägivad mõlemad üksnes kuritegudest. Näiteks Riigikohus oma lahendis 4-22-3288/51 lõpetas menetluse väärteoasjas, kus Eesti kodanikust menetlusalusele isikule heideti ette RSVS § 53 lõikes 1 sätestatud väärteo toimepanemist Eesti saatkonnas Pariisis Prantsusmaal. Selles asjas kirjutas Riigikohus, et kuna välisesindus ei ole Eesti territoorium ja KarS muid erandlikke karistusõiguse kehtivuse aluseid välismaal toime pandud väärtegude karistatavuse kohta ette ei näe, ei ole võimalik menetlusalust isikut rikkumise eest vastutusele võtta – seda vaatamata asjaolule, et isik on Eesti kodanik ja diplomaat, kellele laieneb ka diplomaatiline puutumatus.

Välisministeeriumist saadud andmete kohaselt ei ole Eesti välisesindustes toime pandavate väärtegade arv suur. Aastas leiab aset kuni 20 juhtumit, mis puudutavad riigisaladuse käitlemise nõuete rikkumist, ning sellele lisandub veel kuni 10 mitmesugust muud juhtumit välisesinduste territooriumil. Vaatamata juhtumite väikesele arvule on oluline, et karistuslünk kõrvaldataks.

Punkt 2: *paragrahvi 7 lõiget 2 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses: „4) väljaspool Eesti territooriumi toimepandud riigisaladuse ja salastatud välisteabe käitlemise nõuete rikkumisega seotud süüteo kohta.*

Vajadus muudatuse järele tõukub Riigikohtu lahendist väärteloasjas nr 4-22-3288. Selles kohtuasjas lahendas Riigikohus Eesti välisesindustes töötanud diplomaadi väärteloasjast riigisaladuse käitlemise nõuete rikkumise küsimuses, mis leidis aset Eesti välisesindustes Pariisis Prantsusmaal. Riigikohus kirjutas selle otsuse punktis 24 järgmist: „Kollegium nõustub aga kohtuvälise menetleja seisukohaga, et riigisaladuse kaitsmise kohustus ja selle kohta kehtestatud nõuete järgimine pole piiratud Eesti territooriumiga. See tähendab, et riigisaladusele juurdepääsu õigust omav isik peab riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse ning selle alusel kehtestatud õigusaktidega seatud nõudeid täitma sõltumata enda viibimiskohast. Samamoodi pole Eesti territooriumiga piiratud riigisaladust valdava asutuse pädevus korraldada ja kontrollida salastatud teabe kaitset ning seda tagavate õigusaktide nõuetest kinnipidamist. Ometi ei võimalda karistusseadustiku normid riigil nende nõuete rikkumisele alati karistusõiguslikult reageerida. Riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitsmise tähtsust arvestades võib tegemist olla olulise karistatavuslüngaga, kuid seda puudust ei tohi asuda kõrvaldama karistusseaduse sätete laiendava tõlgendamisega. Selle asemel on seadusandja pädevuses kaaluda karistusseadustiku asjasse puutuvate normide täiendamist (nt KarS § 7 lg 2).“

Riigikohtu lahend osutab karistuslüngale, mis seab ohtu Eesti riigisaladuse käitlemise reeglite toimivuse väljaspool Eesti riigipiire, mistõttu tuleb selle lõnga likvideerimiseks karistusseadustikku täiendada. Ehkki teoorias on väljendatud ka seisukohta, et välissuhtlemisseaduse § 5 lõige 1 peaks juba andma piisava aluse Eesti karistusõiguse, sealhulgas väärteloaristusõiguse kohaldamiseks Eesti välisesindustes¹, tuleb siiski tõdeda, et Riigikohtu seisukoht ei ole selles küsimuses muutunud ega ole ka kuidagimoodi ambivalentne, mistõttu Eesti välisesindustes toime pandud väärtegade eest praegu kedagi vastutusele võtta ei saa.

Artiklis märgib Priit Pikamäe ka seda, et kuivõrd karistusseadustik on samasugune lihtseadus nagu välissuhtlemisseadus ja puudub alus väita, et kogu karistusõiguse üldosasse puutuv peaks olema ammendavalt reguleeritud karistusseadustiku üldosas, ei ole mingit takistust eriseadustega karistusseadustiku üldosast mööda minna. Riigikohus on oma otsuses 4-24-37 leidnud, et „[k]aristusseadustik annab aluse karistamiseks kõigi süütegude eest (KarS § 3). KarS § 1 lõike 1 kohaselt tuleb karistusseadustiku sätteid kohaldada nii karistusseadustiku eriosas kui ka muudes seadustes sätestatud süütegude eest karistamiseks. Seega kehtib üldosa täies ulatuses ka väljaspool karistusseadustikku asuvatele väärteloosiseisudele, kui karistusseadustiku üldosast endast ei tulene teisiti“². See Riigikohtu seisukoht osutab selgesti, et Riigikohtul ei ole kavas karistusseadustiku üldosa ülesandeid eriseaduste vahel jagada ja *de facto* käsitletakse karistusseadustikku ja selle üldosa hierarhiliselt kõrgemana eriseadustest, mis karistusnorme võiksid sisaldada.

Erinevalt § 6 lõikes 1 tehtavast täpsustusest laiendab punktis 2 tehtav täiendus Eesti karistusõiguse kehtivust riigisaladuse kaitse nõuete rikkumise korral igale poole, mitte üksnes

¹ Priit Pikamäe. Kaart ja territoorium Riigikohtu käsitluses. Riigikohtu kriminaalkollegiumi 16. mai 2023. a otsus väärteloasjas 4-22-3288 – Juridica 6/2023, lk 514-520.

² RKKKo 28.11.2024 nr 4-24-37 - <https://rikos.rik.ee/?asjaNr=4-24-37>, p 13.

välisesindustele. See muudatus on vajalik seetõttu, et riigisaladuse kaitse nõuete rikkumine võib aset leida ka väljaspool välisesinduse territooriumit, näiteks missioonil viibivas kaitseväe üksuses või mõnes ettevõttes, millele on antud riigisaladuse käitlemise luba. Muudatus kehtib kõikidele isikutele, kellel on kokkupuude Eesti riigisaladuse või salastatud välisteabega, sealhulgas välismaalastele, kes võivad olla näiteks kuriteost osavõtjad ja kelle teo karistatavus ei peaks sõltuma sellest, kas nende tegevuse tulemusel ka reaalselt kahjustati Eesti riigikaitset või riigivalitsemist, Eesti elanike elu ja tervist või keskkonda (§ 9 lg 1).

Punkt 3: *paragrahvi 9 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:*

„(3) Teo toimepanemise koha õigusest sõltumata kehtib Eesti karistusseadus Eesti majandusvööndis või mandrilaval toime pandud teo kohta, mis kahjustab Eesti energiavarustust või sideühenduste toimepidevust või Eesti territooriumiga ühendatud liikluskorralduslikku või hüdrotehnilist rajatist.“

Seadusemuudatusega laiendatakse Eesti karistusõiguse toimeala, et oleks võimalik vastutusele võtta isikud, kes Eesti majandusvööndis või mandrilaval panevad toime kuritegusid, mis kahjustavad Eestiga seotud infrastruktuuri – torujuhtmeid, kaableid, edaspidi aga ka näiteks meresildu või tunnelid. Kehtiv seadus võimaldab selliste tegude toimepanijaid vastutusele võtta üksnes juhul, kui esinevad seaduses nimetatud lisatingimused:

1) tegu on toime pandud Eesti kodaniku või Eesti juriidilise isiku vastu ning teo toimepanemise kohas ükski karistusõigus ei kehti või on selline tegu samuti kuriteona karistatav (KarS § 7 lg 1 p 1);

2) teo toimepanija oli teo toimepanemise ajal Eesti kodanik või sai selleks pärast teo toimepanemist, või välismaalane, kes on Eestis kinni peetud ja keda ei anta välja ning teo toimepanemise kohas ei kehti ühegi riigi karistusõigus või on selline tegu samuti kuriteona karistatav (KarS § 7 lg 1 p 2);

3) teo karistatavus tuleneb Eestile siduvast rahvusvahelisest kohustusest (KarS § 8 –näiteks sellisest olukorrast oleks genotsiidikuritegu, sest Eesti on ratifitseerinud konventsiooni, mis kohustab kõiki lepinguosalisi võtma vastutusele genotsiidikuriteo toimepanijad). UNCLOS-i artikkel 113 küll näeb ette, et konventsiooni osalisriigid peaksid kriminaliseerima merealuste kaablite ja torujuhtmete lõhkumise, mille põhjustavad oma kodanikud ja oma lipu all seilavad laevad, kuid UNCLOS-i universaaljurisdiktsiooni kaablite lõhkumise puhuks ei kehtesta. Torujuhtmete lõhkumise puhul, kui sellest tuleneb ka keskkonnakahju või oht, annab UNCLOS-i artikkel 220 rannikuriikidele veidi avaramad võimalused, kuid siingi ei ole UNCLOS loonud rahvusvahelist kuriteokoosseisu;

4) tegu on Eestis esimese astme kuritegu ja kahjustab Eesti elanikkonna elu ja tervist, Eesti riigivõimu teostamist ja kaitsevõimet või keskkonda (KarS § 9 lg 1);

5) süütegu kahjustab keskkonda ning Eesti karistusõiguse kehtivus tuleneb välisriigi laevade suhtes kehtestatud rahvusvahelise mereõiguse nõuetest ja õigustest (KarS § 9 lg 2).

Merealuste side- ja elektrikaablite lõhkumise puhul ei ole enamasti tegemist Eesti elanike elu ja tervise või keskkonna kahjustamisega (gaasitoru lõhkumine samas võiks olla keskkonna kahjustamisena käsitatav) ega tingimata ka esimese astme kuriteoga. Konkreetset juhul on tõendamise küsimus, kas selline tegu kahjustab Eesti riigivõimu teostamist või kaitsevõimet. Elektrihinna tõus ja varustuskindluse vähenemine ei pruugi neid kriteeriume täita, kui aga kõik meresidekaablid korraga katki tehakse, siis on tõenäoliselt sidehäireid tunda nii riigivõimu teostamisel kui riigikaitstes. Seega KarS § 9 alusel saab ekstraterritoriaalne jurisdiktsioon tekkida vaid piiratud olukordades.

Kui lõhutud kommunikatsioonid kuuluvad Eesti juriidilisele isikule, saab lugeda, et kuritegu on toime pandud Eesti juriidiliste isikute vastu, kelle kaablid lõhuti ja kes kandsid kaablite lõhkumise tõttu märkimisväärset majanduslikku kahju. Võõra asja lõhkumine on tõenäoliselt

kriminaalkorras karistatav kõikides riikides ja seega võiks Eesti karistusõigust kaablilõhkujatele kohaldada KarS § 7 lõike 1 punkti 1 alusel. Samas on võimalus, et rahvusvahelistes vetes seilava laeva lipuriigi õigusest tuleneb mingi vastutust välistav asjaolu, mis KarS § 7 lõike 1 punkti 1 alusel sellel laeval viibivatele isikutele Eesti karistusõiguse kohaldamise siiski välistaks. Selline oleks näiteks olukord, kui kui merealust taristut lõhutakse lipuriigi valitsuselt saadud korraldusel.

Kehtiv kord ei võimalda ka Eesti karistusõigust kohaldada näiteks Hiinas registreeritud tankerit opereeriva juriidilise isiku suhtes, kes majandusvööndis sõites ja mööda mandrilava ankruketti lohistades lõhub ära Eestit ja Soomet ühendavad sidekaablid, mis kuuluvad Soome ettevõttele – kehtiv KarS § 7 lg 1 p 1 näeb vastutuse ette eeldusel, et kuritegu on toime pandud Eesti juriidilise isiku vastu. Võimalus reageerida seesugustele Eesti majandusvööndis aset leidnud juhtumitele on muutunud iseäranis oluliseks 2024. aastast alates, kui Läänemerel on korduvalt katki tehtud Eestit teiste riikidega ühendavaid merealuseid kaableid ja ka Balticconnectorigaasitoru.

Kuivõrd rahvusvahelise õiguse kohaselt on riigil voli oma suveräänseid õigusi teostada oma territooriumi piires, peab seesugune ekstraterritoriaalse jurisdiktsiooni kehtestamine olema kooskõlas rahvusvahelise õigusega, et mitte põhjustada tüli ja kokkupõrkeid teiste riikidega. Rahvusvahelise mereõiguse alusdokumendiks on ÜRO mereõiguse konventsioon (UNCLOS), millega on ühinenud kõik Läänemere-äärsed riigid ja enamik muu maailma meresõiduga tegelevatest riikidest, ühtekokku 170 riiki.³ UNCLOS kujutab endast kokkuvõtvat ja kõikehõlmavat mereõiguse reeglistikku, mis muu hulgas sätestab erinevad mere vööndid ja nendele vastavad õiguslikud režiimid. Riigi territooriumi hulka loetakse territoriaalmeri ja territoriaalmeri laius on UNCLOS art. 3 kohaselt kuni 12 meremiili territoriaalmeri lähtejoonest. Väljaspool territoriaalmerd asuv ja viimasega külgnev mereala, mille välispiir on määratud naaberriikidega kooskõlastatult, on majandusvöönd, mis ei kuulu riigi territooriumi hulka. Soome laht on ca 80 meremiili pikkuses lõigus nii kitsas, et kummagi riigi territoriaalmeri lähtejoonte vahele jääb vähem kui 24 meremiili. Sellegipoolest on mõlemad riigid oma territoriaalmeri laiust vabatahtlikult piiranud ning Soome lahe kitsamas osas on Eesti ja Soome vahel kummagi riigi majandusvöönditest moodustuv vähemalt 6 meremiili laiune koridor.

UNCLOS-i artikkel 113 näeb ette lepinguosaliste riikide kohustuse kriminaliseerida enda lipu all seilava laeva või enda kodaniku tahtlik või kuritegelikult hooletu merealuste kaablite ja torujuhtmete lõhkumine. Kaabli või torujuhtmega ühendatud riigi õigust majandusvööndis või avamerel kommunikatsioonide lõhkujate kriminaalvastutusele võtmiseks UNCLOS-is ei ole sätestatud. Siiski pigem jaatatakse kaabli või torujuhtmega ühendatud riigi õigust kommunikatsioonide lõhkujaid kriminaalvastutusele võtta, lähtudes objektiivse territoriaalsuse põhimõttest, kuriteo tagajärgede doktriinist (*effects doctrine*) ja passiivsest isikuprintsiibist.⁴ Nendele põhimõtetele tuginevad ka Eesti karistusseadustiku ekstraterritoriaalset jurisdiktsiooni ette nägevad sätted. On vähetõenäoline, et väljaspool territoriaalmerd paiknevate merealuste kaablite ja torujuhtmete suhtes nendega ühendatud rannikuriigi seadusandliku jurisdiktsiooni teostamine oma mereala ulatuses põhjustaks teiste riikide proteste. Selline jurisdiktsioon täidab

³ United Nations Treaty Collection.

https://treaties.un.org/pages/ViewDetailsIII.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXI-6&chapter=21&Temp=mtdsg3&clang=en#1 (12FEB2025).

⁴ ILA 3rd Interim Report on submarine cables and pipelines under international law (2024), pp 28-29 -

<https://www.ila-hq.org/en/documents/ilathi-1>. Võimalused majandusvööndis või avamerel seilavate laevade peatamiseks, pardumiseks ja seal menetluse toimetamiseks on märksa keerulisem küsimus ja realistlikult kujutab ilmselt menetluse läbiviimise võimaluste piiratus kaablite ja torujuhtmete lõhkujate vastutusele võtmiseks suuremat takistust.

tühimikku, millega ei sekkuta sisuliselt teiste riikide jurisdiktsiooni nende objektide üle. Kuriteo tagajärgede põhimõttest ja riigi elutähtsate huvide kaitse põhimõttest lähtudes on võimalik põhjendada lisaks KarS § 9 lõike 2 ette nähtud keskkonna kahjustamisele ka Eesti maismaaga ühendatud kaablite ja torujuhtmete kahjustamise kohta asjakohase ekstrasubjektivaalse jurisdiktsiooni sätestamist.

Energiavarustuse kahjustamine eelnõukohases sättes sisaldab nii gaasi või naftat transportivate torujuhtmete kui ka elektri kaablite ja näiteks Eesti elektrivõrku elektrienergiat tootvate tuulegeneraatorite terviklikkuse rikkumist või nende normaalse funktsioneerimise häirimist.

Sideühenduste toimepidevust kahjustavad kõik merealuste (andme)sidekaablite või mandrilavale püstitatud sidemastide rikkumised või nende normaalse toimimise häirimist põhjustavad tegevused (nt sidesegaja paigaldamine sidekaabli juurde või raadiosidesegaja kasutamine).

Hüdrotehniline rajatis on keskkonnaministri 20.12.2013 a määruse nr 76 „Topograafiliste andmete hõive kord ja üldist tähtsust omavad topograafilised nähtused“ § 24 lõike 1 kohaselt pais, paadisild ja muul. Sama akti § 41 lõike 2 järgi kuulub *liikluskorralduslike rajatiste* hulka näiteks tunnel, mida küll Eestis mere alla rajatud veel ei ole, kuid mille rajamise plaani on pikemat aega peetud. Selles vaates on seadusemuudatus tehtud ettevaatavalt.

Toimepidevust on eelnõu tekstis mainitud seetõttu, et Eesti energiavarustuse ja sideühenduse tagamise osaks oleva merealuse objekti kahjustamine ei pruugi iseenesest Eesti energiavarustust ega sideühendust katkestada ega kohe ka mitte selle toimivust tuntavalt halvendada – need ühendused on dubleeritud ja ühe kanali rivist väljalangemine ei too kaasa ühenduse katkemist. Toimepidevus tähendab aga vastupidavust häiringutele ja kahjulikele mõjutustele ning seda kahjustab ka iga üksiku toruühenduse, elektri kaabli või sidekaabli lõhkumine, kuivõrd ühenduste dubleerimisest saadud täiendav kaitse ja kindlustunne halveneks iga ühenduse katkemisest.

Seadusemuudatus ei laienda Eesti karistusõiguse kehtivust nendele tegudele, mis küll pannakse toime Eesti majandusvööndis või mandrilaval, kuid Eestiga seotud taristut ei kahjusta. Näiteks ei hõlma eelnõukohane säte selliseid Eesti energiavarustust kahjustavaid tegusid, mis on suunatud näiteks Eestisse veeldatud maagaasi või naftat tarnivate tankerite vastu. Kui tegemist on mõne riikliku või mitteriikliku jõukasutusega sellise laeva vastu või laeva pardal Eesti majandusvööndis aset leidva intsidendiga nt laevapere liikmete vahel, siis selliseid juhtumeid kõnealune säte ei reguleeri ja kui Eesti ei menetle juhtumit näiteks võimaliku kaasneva keskkonnakahju alusel, menetleb intsidenti laeva lipuriik. Seda seetõttu, et rahvusvaheline mereõigus praegusel ajal riigi jurisdiktsiooni üldist laiendamist territoriaalmerest väljapoole ei toeta, võimaldades jurisdiktsiooni majandusvööndis ja mandrilaval üksnes kitsalt piiritletud valdkondades, nagu keskkonnakaitse.

Punkt 4: *Paragrahvi 44 lõiget 8 täiendatakse järgmise tekstiosaga: „või konkreetset eriosa paragrahvis ei ole ette nähtud rahalise karistuse teistsugust ülemmäära.“*

KarS-i § 44 on üldosa sättena raamistamas rahalise karistuse piire, mida karistusseadustiku alusel saab kuriteo eest mõista. KarS § 44 kehtiv lõige 8 näeb juriidilisele isikule ette maksimaalselt kuni 40 miljoni euro suuruse rahalise karistuse ning sama paragrahvi lõige 9 lubab eriosas ette näha rahalise karistuse arvutamise protsendina süüdimõistetud juriidilise isiku käibest. Muudatus võimaldab eriosas erandjuhul ette näha ka üldisest kõrgema või madalama rahalise karistuse määra. Juriidilise isiku karistusõiguslik vastutus saabki seisneda kehtiva karistusseadustiku kohaselt üksnes rahalises karistuses ning selleks, et karistus oleks

heidutav, peab selle maksimummäär olema sedavõrd kõrge, et juriidilisel isikul ei oleks kasumlik kuriteo toimepanekuga ja karistada saamisega riskida: juriidilise isiku puhul on majanduslik kaalutlemine kuriteo toimepaneku otsuse vastuvõtmisel reeglina olulise tähtsusega. Seetõttu võib konkreetse kuriteo ja vastava eluvaldkonna eripärast tõttu olla põhjendatud ette näha mõnd liiki kuritegude eest üldosas sätestatust veelgi rangemad rahalised karistused. Seda tõdemust toetab ka KarS § 44 lõige 9, mille puhul karistuse ülemmäär on seatud sõltuma konkreetse karistatava juriidilise isiku käibest. Samuti ei ole KarS § 44 lõike 1 kohaselt absoluutset maksimummäära kehtestatud füüsilisele isikule kohaldatavale rahalisele karistusele, mille suurus sõltub füüsilise isiku sissetulekust. Teisisõnu, KarS § 44 lõige 8 on eelkõige seadustehniline võtte, mille eesmärk ei ole seada ranget piirangut rahalise karistuse määrale. Ei saa välistada, et põhjendatud on mõne kuriteoliigi eripära põhjal rahalise karistuse maksimummäära konkreetse kuriteoliigi puhul hoopiski piirata. Ka selleks karistusseadustik praegu kehtiva sõnastuse juures võimalust ei anna. Muudatusega antakse seadusandjale volitus konkreetsete koosseisude jaoks vajaduse korral tavapärasest erinevaid rahalise karistuse ülemmäärasid kehtestada.

Punkt 5: *Paragrahvi 406 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:*

„(1) Energia-, side-, signalisatsioon-, veevarustus- või kanalisatsioonisüsteemi, liikluskorralduse või muu elutähtsa süsteemi ehitise või seadme rikkumise või hävitamise eest, kui sellega on põhjustatud oht inimese elule või tervisele või elutähtsa süsteemi normaalsele toimimisele ja ei ole täidetud käesoleva seadustiku §-des 406¹ ja 406² sätestatud süüteo koosseis, või sellise süsteemi töövõime teadva häirimise või katkestamise eest, kui sellega on põhjustatud oht inimese elule või tervisele või Eesti Vabariigi julgeolekule, sõltumatusele või territoriaalsele terviklikkusele – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.““.

Muudatuse eesmärk on suunata kõiki isikuid tähelepanelikumalt ja hoolikamalt suhtuma elutähtsatesse süsteemidesse ja seadmetesse. Muudatusega jäetakse koosseisu esimese alternatiivi dispositsioonist välja sõna „teadvalt“, mille tulemusena järgneb edaspidi kriminaalvastutus juba siis, kui elutähtsat taristut rikutakse kaudse tahtlusega. Senine seaduse sõnastus eeldas otsest tahtlust. Muudatus ei ole suunatud kitsalt merealuse taristu paremale kaitsmisele, vaid igasuguse elutähtsa taristu kaitse paremale tagamisele. Kehtiva sõnastuse kohaselt peab toimepanija teadma, et objekt, mida ta rikub või hävitab, on osaks elutähtsast süsteemist. Seda teadmist ei pruugi olla võimalik tõendada – küll võib aga asjaolude pinnalt selge olla, et isik pidi tegutsedes vähemalt võimalikuks pidama, et mida ta lõhub, on osa elutähtsast süsteemist. Kui isik seda võimalust mööndes siiski jätkab tegevust, mis viib taristuobjekti rikkumise või hävimiseni, ning selle tulemusel satuvad ohtu inimelud või elutähtsa süsteemi normaalne toimimine, on põhjendatud ka isiku suhtes kriminaalkaristuse kohaldamine olenemata sellest, kui suur rahaline kahju sellise teoga põhjustati (võrdluseks – KarS § 203 kohaselt on võõra vara rikkumine ja hävitamine kriminaalkorras karistatav alles siis, kui sellega tekitati vähemalt 4000 eurot varalist kahju). KarS § 407 (elutähtsa rajatise kahjustamine) järgi on karistatav ka kaudse tahtlusega toime pandud tegu.

Punkt 6: *Seadustikku täiendatakse §-ga 406¹ järgmises sõnastuses:*

„§ 406¹. Merealuse kaabli või torujuhtme kahjustamine

(1) Merealuse elutähtsa energia- või sidekaabli või torujuhtme rikkumise või hävitamise eest – karistatakse kuni kümneaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega kuni 4 miljardit eurot.“

Muudatuse eesmärk on tekitada tõhus karistusõiguslik heidutus merealuste kommunikatsioonide kaitseks nende lõhkumise vastu. Seadusemuudatus on ajendatud Eesti ja

teiste Läänemere-äärsete riikide vaheliste side- ja elektri kaablite ning torujuhtme korduvatest lõhkumistest aastatel 2022 – 2025, mis on tähelepanu keskmesse toonud asjaolu, et isegi kui lõhkujad õnnestuks tabada ja kuritegu tõendada, on merealuse kaabli või torujuhtme lõhkumine kriminaalkorras karistatav vaid kuni viieaastase vangistusega ehk täpselt samas määras, nagu on igasuguse muu vähemalt 4000 eurot maksva võõra asja rikkumine või hävitamine KarS § 203 järgi. Merealused kommunikatsioonid on Eesti kui väikese mereriigi jaoks suure tähtsusega. Need aitavad tagada Eesti varustamist elektrienergiaga, ühendavad meid muu maailma telekommunikatsioonivõrkudega ning aitavad tagada Eesti varustamist energiakandjatega, näiteks maagaasiga. Merealuste kaablite ja torujuhtmete lõhkumine tähendab Eesti jaoks sideühenduse toimimiskindluse vähenemist ning võib kaasa tuua järsu elektri- ja soojusenergia hinnatõusu tarbijate jaoks. Sellele lisanduvad väga suured kulud kaablite ja torujuhtmete parandamisest, mis lõppastmes samuti tarbijate rahakotist võetakse. Kuna kaablite ja torujuhtmete parandamiseks on vaja eritehnikat, mida on pakkuda vähestel ettevõtetel, ei saa lõhutud torujuhtmeid ja kaableid ka kohe taas korda ning Eesti elanikele kahjulik olukord võib kesta pikemat aega. Samuti võib parandustöid viivitada ebasoodne ilm. Kaablite ja torujuhtmete lõhkumine seab ohtu Eesti energiavarustuse ja sideühendused, mis on riigi kui terviku toimimise seisukohast esmase tähtsusega. See ei saa olla teadmata ka Eesti suhtes vaenulikele riikidele, kelle osalust kaablite ja torujuhtmete lõhkumises ei saa välistada. Merealuste kaablite ja torujuhtmete kahjustamine ei ole raskuselt võrreldav maapealsete kommunikatsioonide kahjustamisega – viimaste taastamine või asendamine on märgatavalt lihtsam ja odavam. Karistus merealuste kaablite ja torujuhtmete lõhkumise eest peab sellise teo raskust peegeldama, et suunata võimalikke kuriteo kavandajaid kuriteo toimepanemisest loobuma.

Seetõttu luuakse merealuste kaablite ja torujuhtmete kaitseks kahjustamise vastu kuriteokoosseis, mille järgi on karistatav sellise sidekaabli või torujuhtme rikkumine või hävitamine, kui see on toime pandud vähemalt kaudse tahtlusega. Selle koosseisu puhul on tegemist KarS §-s 203 kvalifitseeritud koosseisuga – kvalifitseerivaks tunnuseks on teobjekt (merealune elutähtis energia- või sidekaabel või torujuhe). Merealune tähendab seda, et torujuhe või kaabel on paigaldatud merre, olgu siis merepõhjale või pinna sisse süvistatult. Oluline ei ole ka see, kas kaabel või torujuhe ühendab Eestit välismaailmaga või näiteks mõnd saart mandriga. Samuti ei ole koosseisu täidetuse seisukohast oluline, kellele kaabel või torujuhe kuulub, kuni selle kahjustamine on toimunud ilma omaniku või valdaja loata. Kahjustada saanud kaabel või torujuhe peab olema elutähtis – selline, mille katkemine toob kaasa ohu inimeste elule ja tervisele või mõjutab märgatavalt riigi julgeolekut või toimimist, keskkonda või majandust. Võrreldes KarS § 406 sanktsiooniraamiga on merealuse elutähtsa kaabli või torujuhtme kahjustamine karistatav kaks korda karmimalt – see peegeldab teo suurt etteheidetavust ja muudab karistusnormi heidutava toime tõsisemaks. Juriidilistele isikutele on samuti ette nähtud tavapärasest sada korda kõrgem maksimaalne karistusmäär. Seda muu hulgas seetõttu, et tekitada laevu opereerivale ettevõtjale tõsine hirm oma vara kaotuse ees, mis heidutaks ka siis, kui laeva opereerivat ettevõtjat on kuritegu sooritama meelitanud vaenulik välisriik ühes lubadusega kõik võimalikud kuriteo toimepanemisest tulenevad kahjud korvata. Konkreetse karistuse mõistab kohus kõiki olulisi asjaolusid arvestades.

Seadustikku täiendatakse §-ga 406² järgmises sõnastuses:

„§ 406². Merealuse kaabli või torujuhtme kahjustamine ettevaatamatusest

(1) Merealuse elutähtsa energia- või sidekaabli või torujuhtme rikkumise või hävitamise eest ettevaatamatusest –

karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.“

Muudatuse eesmärk on suunata kõiki meresõitjaid suuremale hoolikusele elutähtsate merealuste kaablite ja torujuhtmete piirkonnas. Nii kaablite kui ka torujuhtmete asukoht on merekaartidel märgitud, mistõttu ei peaks korrakohase navigeerimise puhul ka nende asukoht ühelegi meresõitjale üllatuseks tulema. Merealuste kaablite ja torujuhtmete kaitse on ka rahvusvahelises mereõiguses olnud alati tunnustatud kui oluline õiguslik eesmärk (vt nt UNCLOS artiklid 113 ja 79 lõige 2). Senine karistusõigus on ette näinud karistamise üksnes tahtliku merealuse infrastruktuuri objekti kahjustamise eest. Normi eesmärk ongi panna meresõitjatele konkreetne kohustus endale selgeks teha merealuse taristu asukoht ja seal mitte toime panna tegusid, mis võiksid kaableid või torujuhtmeid rikkuda. Olukorrad, kus näiteks ankru veeskamise ja selle tõttu kaabli või torujuhtme purunemise toob kaasa mingi ootamatu intsident, mille lahendamiseks oli ankru veeskamine hädavajalik, võivad saada oma lahenduse hädaseisundi reegli kohaldamise kaudu. Karistus ettevaatamatu teo eest on võrdväärne maapealse elutähtsa süsteemi kahjustamise eest ette nähtud karistusega – teosüü on küll väiksem, kuid kahju sellegipoolest suur ja ettevaatliku toimimise korral välditav.

Paragrahv 2: *Kriminaalmenetluse seadustiku § 126² lõikes 2 asendatakse tekstiosa „§-des 204,“ tekstiosaga „§-des 203, 204,“.*

Seadusemuudatusega võimaldatakse jälitustoiminguid teha ka KarS-i § 203 (asja rikkumine ja hävitamine, kui sellega on tekitatud oluline kahju) järgi kvalifitseeritava kuriteo menetluses. Vara rikkumine ja hävitamine on tavapärane sabotaažiaktide toimepanemise viis ja vaid esialgu menetluse algfaasis ilmneva objektiivse teopildi alusel ei ole sageli võimalik eristada vara hävitamist huligaansetel motiividel sellest, kui vara hävitamine on aset leidnud eesmärgiga riigikorda destabiliseerida, poliitilist juhtkonda hirmutada vmt. Siinkohal on praktiliseks näiteks Eesti siseministri eraauto akende lõhkumine – pealtnäha on tegu juhusliku vandalismiaktiga, kuid uurimise käigus selgitati välja, et vandalismiakt oli spetsiaalselt suunatud siseministri vastu ja see pandi toime Venemaa eriteenistuste tellimusel.^[1] Samalaadse kuriteo toimepanemise motiivi ei saa välistada avalikkuses tähelepanu saanud Ukraina restorani Slava süütamise puhul (ka kõnealuse sündmusega seotud menetlust viiakse läbi KarS-i § 203 alusel, kuna süütamisega ei ohustatud inimeste elu või tervist). Ühtlasi on sabotaažiaktina võimalik käsitada ka rünnet sellise taristuobjekti vastu, mida ei saa kvalifitseerida KarS-i §-de 406 ja 407 alusel – näiteks üksiku alajaama või sidemasti lõhkumine ei pruugi eraldiseisvalt mingil moel elutähtsa süsteemi toimimist kahjustada, kuid võib olla selgelt seotud Eesti riigile vaenuliku eesmärgiga ja kahjustab Eesti inimeste üldist heaolu, kelle energiavarustus või sideühendused sõltuvad lõhutud objektist. Vaenulike riikide hübriidrünnakute sagenemise ohtu silmas pidades on hädavajalik luua võimalus vara rikkumise või hävitamise uurimisel ka jälitustoimingute abil tõendeid koguda, kuna sellised kuriteod võivad olla kõrge konspiratsioonitasemega ja kujutada ohtu riigi tomimisele.

Kehtiv seadus lubab jälitustoiminguid kasutada näiteks elutähtsate süsteemide ja rajatiste vastu suunatud kahjustustegevuse (KarS §-d 406 ja 407), kultuurimälestise hävitamise (KarS § 204) ning süütamise (KarS § 404) uurimisel, aga ka näiteks varguse (KarS § 199), omastamise (KarS § 201), kelmuse (KarS § 209) või ähvardamise (KarS § 120) uurimisel. Puudub sisuline põhjus, miks erinevalt enamikust varavastastest kuritegudest peaks olulises ulatuses vara hävitamist muul viisil kui inimesid ohustaval viisil põletamise või õhkimise teel uurima, ilma et oleks neisse kuritegudesse puutuvalt uurimisasutustele antud võimalus teha kiireloomulisi menetlustoiminguid (nt prokuröri loal edasilükkamatu läbiotsimise korraldamine või sideandmete päringu tegemine), või võimaliku kuriteo kohta tõendeid koguda jälitustoimingutega. Jälituskataloogi laiendamisest tuleneva eraelu puutumatus suurema riive tasakaalustamiseks on KrMS-is ette nähtud jälitustoimingule vastav toimingu lubatavuse ja

[1] <https://www.err.ee/1609542391/siseministri-ja-ajakirjaniku-auto-lohkumise-korraldas-venemeelne-aktivist>.

põhjendatuse eelkontroll ning tingimus, et jälitustoimingutega on lubatud kriminaalmenetluses tõendeid koguda üksnes juhul, kui see on vältimatult vajalik (*ultima ratio*). Nagu kõikide jälitustoimingute puhul, tuleb selgesti ka KarS § 203 alusel menetletavais asjades jälitustoiminguks luba andes hinnata, kas taotletav toiming on möödapääsmatult vajalik ning kooskõlas uuritava teo tõsidusega (*ultima ratio*).

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

6. Seaduse mõjud

6.1 Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele

Eelnõukohaste muudatuste eesmärk on riigi julgeoleku senisest parem tagamine mitmes mõttes – riigisaladuse parem kaitse, riigi jaoks olulise taristu parem kaitse ja senisest tõhusam võitlus hübriidrännakute vastu. Muudatused võimaldavad riigisaladuse hoidmise korda senisest paremini jõustada ka välismaal ja mõjutavad eelkõige Eesti kodanikke, kellel on riigisaladuse luba ja juurdepääs riigisaladusele. Välisministeeriumi hinnangul on riigisaladuse käitlemise korra rikkumises seisnenud välisesindustes toimunud intsidente, mis võiksid väärtegudena kvalifitseeruda, olnud küllaltki vähe: 2020 – 22 juhtumit, 2021 – 16 juhtumit, 2022 – 17 juhtumit.

Merealuse olulise taristu lõhkumine on sagenenud viimasel ajal, kuid intsidentide üldine arv on väga väike. Olenemata sellest on iga üksiku juhtumi tekitatud kahju väga suur ning kahjustuste mõju võib kesta pikemat aega. KarS-i merealuse taristuga seotud koosseisude ja jurisdiktsioonisätte muutmine suurendab riski kurjategijate jaoks ning võiks edaspidi heidutada potentsiaalseid rikkujaid kuritegu toime panemast. Rikkujate vastutusele võtmisel tõenäoliselt suurem pudelikael on Eesti võime toimepanijaid õigeaegselt tabada, peatada, sundida kurssi muutma ja menetlustoimingutele allutada. Eesti jaoks on välispoliitiliselt oluline, et kõik Läänemere-äärsed riigid võtaksid taristu lõhkujate suhtes tarvitusele efektiivsed ja heidutavad meetmed ning seetõttu on ka Eesti enda karistusõiguse aja nõuetega kooskõlla viimine riigi välissuhtluses oluline samm. Ehkki majandusvööndisse kriminaalõigusliku jurisdiktsiooni laiendamine ei ole maailmapraktikas üldlevinud, rahvusvaheline mereõigus seda suundumust pigem siiski toetab ja Eesti seadusemuudatus võib siin olla julgustuseks ka teistele maailma riikidele, et rannikulähedastel aladel karistamatut lõhkumist piirata.

KarS § 203 kuriteokoosseisu lisamine KrMS § 126² lõike 2 nimekirja võimaldab senisest tõhusamalt võidelda kuritegeliku vandalismiga, mis on statistiliselt olnud küllaltki stabiilne kuriteoliik, kuid 2024. aastal teinud olulise hüppe ülespoole. Kui 2022. aastal registreeriti 141 ja 2023. aastal 132 KarS § 203 järgi kvalifitseeritavat kuritegu, siis 2024. aastal oli selliseid juhtumeid 206. Olulises ulatuses vara hävitamise juhtumite senisest parem avastamine, mis jälituskataloogi laiendamisega eelduslikult kaasneb, aitab suurendada inimeste igapäevast turvatunnet ning võidelda ka vaenulike välisriikide poolt Eesti destabiliseerimiseks ette võetavate kahjustavate tegevustega. Jälituskataloogi laiendamisest tuleneva eraelu puutumatus suurema riive tasakaalustamiseks on KrMS-is ette nähtud jälitustoimingule vastav toimingu lubatavuse ja põhjendatuse eelkontroll ning tingimus, et jälitustoimingutega on lubatud kriminaalmenetluses tõendeid koguda üksnes juhul, kui see on vältimatult vajalik (*ultima ratio*). Võrreldes kõikide muude varavastaste kuritegude hulgaga, kus jälitustoimingute tegemine on juba lubatud, on KarS § 203 osakaal väike.

Seetõttu saab seadusemuudatuse mõju riigi julgeolekule ja välissuhtlusele hinnata keskmiseks ja positiivseks.

6.2 Mõju majandusele

Eelnõukohase seadusemuudatuse mõju Eesti majandusele on vähetähtis. Senisest tõsisem heidutus võib ära hoida ettevõtetele suurt kahju tekitava sidekaablite ja torujuhtmete lõhkumise juhtumeid. Senisest tõhusam vara kahjustamise juhtumite menetlus võib parandada Eesti ettevõtluskeskkonda, suurendades üldist turvalisust.

6.3 Mõju elu- ja looduskeskkonnale

Mõju looduskeskkonnale on kaudselt positiivne ja seisneb selles, et vara rikkumise ja hävitamise vähenemine tähendab samas ka loodusressursside raiskamise vähenemist. Samuti võib senisest rangem sanktsioonimäär hoida ära taristuobjektide lõhkumise ja sellega keskkonnakahjustuste tekitamise. Suures plaanis on tegu siiski väheolulise mõjuga.

6.4. Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Muudatustel ei ole eeldatavalt riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele märgatavat mõju. Eelduslikult on Eesti välisesinduste personal edaspidi hoolsam riigisaladuse käitlemisel, kuna ka välismaal võib rikkumine edaspidi kaasa tuua muu hulgas väärtteovastutuse. Seoses KarS § 203 osas jälitustoimingute tegemise võimaldamisega muutub efektiivsemaks seda liiki kuritegusid menetlevate uurimisasutuste (eelkõige PPA, mõnedel juhtudel ka Kaitsepolitsei amet) töö. Ümberkorraldusi riigiasutustes seadusemuudatused ei eelda.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Seaduse rakendamine ei too kaasa lisakulusid ega tulusid.

8. Rakendusaktid

Seaduse jõustumisega ei kaasne vajadust muuta rakendusakte.

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub üldises korras. Muudatused on peamiselt materiaalõiguslikku laadi ja puudutavad harva esinevaid süüteoliike, mistõttu nendega kohanemiseks ei ole vaja mingit täiendavat üleminekuaega. KarS § 203 menetlemisel jälitustoimingute lubamine ei eelda samuti mingeid täiendavaid ettevalmistavaid tegevusi. PPA-l on käesoleval ajal olemas nii oskusteave, tehnika kui inimesed ning kuritegude uurimine ja jälitustoimingute tegemine on PPA igapäevatöö. Seetõttu puudub vajadus üldisest korrast pikema üleminekuperioodi järele.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu koostamisel on osalenud Kaitseministeeriumi, Transpordiameti, Riigiprokuratuuri, Riigikantselei ning Politsei- ja Piirivalveameti asjatundjad ning Tromsø Ülikooli Norra Mereõiguse Keskuse teadur Alexander Lott. Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu ministeeriumitele ning arvamuse avaldamiseks Riigiprokuratuurile, Riigikohtule, Tallinna Ringkonnakohtule, Tartu Ringkonnakohtule, Harju Maakohtule, Tartu Maakohtule, Pärnu Maakohtule, Viru Maakohtule, Eesti Advokatuurile, Õiguskantsleri Kantseleile, Kaitsepolitsei ametile, Eesti Mereakadeemiale ja Tartu Ülikooli õigusteaduskonnale.

Algatab Vabariigi Valitsus ”...”2025. a
(allkirjastatud digitaalselt)